

สื่อมืออาชีพกับ จรรยาบรรณ

นิธิพันธุ์ ยอแสงรัตน์

คำว่า สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ หรือ จริยธรรมสื่อ เป็นคำที่ในระยะหลังมานี้ ทำให้ผู้เขียนรู้สึกอึดอัดมากกว่า ภาควิชาในวิชาชีพเหมือนสมัยที่เริ่มทำงานในวงการสื่อใหม่ๆ เมื่อกว่าสามสิบปีมาแล้ว

ไม่ใช่เพราะผู้เขียนทอดทิ้งจริยธรรม ขาดจิตวิญญาณเพื่อเงินไปเรียบร้อยแล้วตามที่ฝ่ายจริยธรรมหลายคนชอบกล่าวหา คนที่กลัวคำใหญ่โตเกี่ยวกับจริยธรรม และไม่ใช่เพราะผู้เขียนเห็นว่าจริยธรรมสื่อไม่มีความจำเป็น

หากเป็นเพราะผู้เขียน เหน็ดเหนื่อย หรือ บางที อาจจะกล่าวได้ว่าอยู่ในภาวะไม่สบายกระเพาะอาหารหลังจากบริโภคอาหาร กรรม “คนดี” จนสิ้น และวาทกรรมนี้ ยิ่งนับวันก็ยิ่งแพร่หลายราวกับเป็นโรคระบาดในสังคมไทย โดยเฉพาะหลังการ รัฐประหาร 2549 เพื่อขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ณ ขณะนั้น ออกจากตำแหน่ง

ผู้เขียนรู้สึก “อับอาย” ที่จะพูดถึง “ความดีงามล้ำเลิศ” ในเชิงจริยธรรมของคนทำสื่อที่ดูสูงส่ง ยิ่งพูดถึงเขียนถึง จริยธรรมสื่อ ก็ยิ่งเหมือนกำลังกล่าวคำโกหกหลอกลวง เอาดีใส่ตัว เอาชั่วใส่คนอื่น ราวกับว่าผู้ประกอบอาชีพสื่อเท่านั้น มีจริยธรรมกำกับ ส่วนผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ ไม่มี หรือมีน้อยกว่า หรือไม่ใส่ใจกับจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องไม่จริง

หนักหนายิ่งขึ้นไปอีก เมื่อนำคำว่า “จริยธรรม” ไปคู่กับคำว่า “สื่อมืออาชีพ” ซึ่งไปพัวพันกับคำว่า “สื่อแท้-สื่อเทียม” ที่แพร่หลายไม่น้อยไปกว่าคำว่า “คนดี” ในยุคการเมืองแบ่งสีของประเทศไทย และคนที่เรียกตัวเองว่าสื่อแท้ ก็มักจะ พูดในทำนองว่า พวกสื่อเทียมคือสื่อเลือกข้าง ไม่ได้ทำงานสื่อเพื่อผลประโยชน์ของ “ประชาชน” แต่อ้างตัวเป็นสื่อ ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของนักการเมืองบางคนเท่านั้น โดยเฉพาะเพื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเรียกอีกอย่างว่าสื่อ เลือดแดง รวมถึงสื่อออนไลน์อย่าง ประชาไท ที่ไม่ได้เชียร์ พ.ต.ท.ทักษิณ แต่บรรดาคนเสียงดังฝ่าย “สื่อแท้” แป๊ะปายว่าเป็นสื่อเลือดแดงเพราะไม่แสดงความเกลียดชังหรือขะยะขงพ.ต.ท.ทักษิณ

น่าสนใจตรงคนที่เรียกตัวเองว่าสื่อแท้หลายคน ไม่เคยเรียกสื่อที่เชียร์ฝ่ายตรงข้ามพ.ต.ท.ทักษิณว่า สื่อเทียม

สำหรับผู้เขียน ซึ่งไม่นิยมคำว่าสื่อแท้-สื่อเทียม มีความเห็นว่า สื่อมืออาชีพ คือคนทำสื่อที่ประกอบสัมมาอาชีพะหลัก ด้วยการทำงานสื่อในองค์กรธุรกิจสื่อทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ซึ่งนำเสนอข่าวสารเป็นประจำสม่ำเสมอในเวลาอัน แ่นนอน โดยความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนว่าต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงธรรมและมีความ

นิธิพันธุ์ ยอแสงรัตน์/ สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ

บทความนำเสนอในการสัมมนา หัวข้อ “สื่อมืออาชีพ กับ จรรยาบรรณ.. เรื่องที่สังคมอยากรู้” จัดโดยกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

วันศุกร์ที่ 19 เมษายน 2556 ณ ห้อง Ballroom B ชั้น 7 โรงแรมเดอะ เวสทิน แกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ

รับผิดชอบต่อสาธารณะ ส่วนสื่อไม่มีอาชีพ คือคนทำสื่อที่ประกอบสัมมาอาชีพะหลักด้วยการทำงานสื่อ ๆ แต่ไม่
ตระหนักรู้หรือไม่ใส่ใจ หรือละเลยบทบาทหน้าที่ของสื่อว่าต้องเที่ยงธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

ในทัศนะของผู้เขียน คำว่า “สื่อมืออาชีพ” มีความหมายต่างจาก “สื่ออาชีพ” ซึ่งมีคำคู่ตรงข้ามคือ “สื่อสมัครเล่น” คำ
ว่าสื่ออาชีพ คือการบอกอาชีพ แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นมืออาชีพหรือไม่ ส่วนคำว่าสื่อสมัครเล่น คือคนที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ
ด้วยอาชีพอื่นเป็นหลัก แล้วทำงานสื่อเป็นครั้งคราวเช่น เขียนบทความ หรือรายงานข่าวพร้อมภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว
และเสียงจากพื้นที่ของตน ในมุมมองของตนหรือกลุ่มคนเฉพาะกลุ่มในพื้นที่ผ่านพื้นที่ส่วนตัวในโลกออนไลน์ซึ่งอาจเปิด
เป็นสาธารณะหรือไม่เปิด หรือแม้แต่นำเสนอในพื้นที่สาธารณะขององค์กรสื่ออาชีพ เป็นครั้งคราว

มองโลกในด้านร้ายสุดขีด ผู้เขียนไม่มีความหวังหรือความเชื่อเรื่องจริยธรรมกับวงการสื่ออาชีพมากนัก และบางขณะยัง
เห็นว่า กระทั่ง ”จริยธรรมสื่อ” ที่คิดว่า “มี” ในสมัยผู้เขียนเป็นเด็ก ก็อาจไม่มีอยู่จริง

สิ่งที่เคยมีอยู่ อาจเป็นเพียงคำพูดทูลทูลราเพื่อกระตุ้นความเอิกเขิมของคนทำงานให้รู้สึกดูดีมีเกียรติภูมิเท่านั้นเอง และ
คนทำสื่ออาชีพหลายคนก็ชอบอ้างถึงมัน ขณะตั้งตัวเป็นผู้พิพากษาตัดสินชี้ถูกชี้ผิดคนอื่น พร้อมประกาศไว้ว่า ใครๆ
ก็ตัดสินชี้ถูกชี้ผิดสื่อไม่ได้ เพราะจริยธรรมเป็นของคู่กับสื่อ เช่นเดียวกับเสรีภาพ ในนามตัวแทนประชาชน แม้คนทำสื่อ
หลายคนจะได้แสดงให้เห็นว่าพวกเขาไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “ประชาชน” ด้วยซ้ำ

เป็นความจริงว่า คนทำสื่อหลายคน ไม่ตระหนักว่า “ประชาชน” เป็นคำประเภทที่เรียกว่า “เลื่อนลอย” มีไว้เพียงเพื่อ
สร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวซึ่งไม่อาจสร้างได้ เพราะมนุษย์แต่ละคนซึ่งล้วนเป็นประชาชน มีความเชื่อแตกต่าง
หลากหลาย ในโลกแห่งความจริงจึงมีประชาชนหลายกลุ่มความคิดความเชื่อ

ไม่เคยมีผู้ปกครองหรือนักการเมืองคนไหนเลย สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกคน และไม่เคยมี
ผู้ปกครองหรือนักการเมืองคนไหนเลย ที่ไม่เคยทำอะไรเลยเพื่อประชาชน

เมื่อเราจะพูดถึง “สื่อมืออาชีพ” ที่ไม่ใช่แค่ “สื่ออาชีพ” สิ่งที่จริงกว่า “จรรยาบรรณ” หรือ “จริยธรรม” ซึ่งมีในจิตสำนึก
ของมนุษย์ทุกคนจากหลักฐานการศึกษาเรื่องระบบการทำงานของสมองในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา จึงเป็นเรื่องของ
การทำงานอย่างรู้งาน รู้หน้าที่ หรือตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งจะต้องทำให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้

กล่าวอีกนัยหนึ่ง จริยธรรม คือการทำงานตามหน้าที่ของอาชีพหรือวิชาชีพนั้นๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ

จริยธรรมไม่ใช่เรื่องของการ “พูด” หรือ “ท่องจำ” กฎแห่งความดี เพื่อภูมิใจว่าฉันคือ “คนดี มีศีลธรรมสูงส่ง”
โดยเฉพาะในวงการสื่อที่มีเสียงโอ้อวดกันมากเรื่อง “ไม่รับอามิสสินจ้างส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว” จากแหล่งข่าว
ต่างๆ พฤติกรรมนี้คือสภาวะปกติ เป็นเรื่องที่คนทุกอาชีพต้องทำตามปกติ เช่น ครูมืออาชีพ ย่อมไม่รับเงินจาก
ผู้อำนวยการโรงเรียนอื่น ให้มาสอนนักเรียนแบบผิดๆ เช่นสอนว่าสองบวกสองเป็นห้า เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของ
โรงเรียนที่ตนรับค่าจ้างสอนอยู่ หรือแพทย์มืออาชีพ ก็ย่อมไม่รับเงินจากใครสักคนที่พยายามว่าจ้างแพทย์ไม่ให้รักษา
ใครอีกคนที่เป็นศัตรูคู่อาฆาตของใครสักคนนั้น

นิธินันท์ ยอแสงรัตน์/ สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ

บทความนำเสนอในการสัมมนา หัวข้อ “สื่อมืออาชีพ กับ จรรยาบรรณ.. เรื่องที่สังคมอยากรู้” จัดโดยกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

วันศุกร์ที่ 19 เมษายน 2556 ณ ห้อง Ballroom B ชั้น 7 โรงแรมเดอะ เวสทิน แกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ

แล้วอะไรคือหน้าที่ของสื่ออาชีพ? หลักจริยธรรมพื้นฐานของสื่อ ซึ่งมีต้นกำเนิดจากสื่อสิ่งพิมพ์ในซีกโลกตะวันตก เป็นคำตอบระดับหนึ่ง

ประเด็นสำคัญที่สุดในหลักจริยธรรมนี้คือ “ความเที่ยงตรงและการรายงานข้อมูลข่าวสารตามเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง” นั้นหมายความว่า สื่ออาชีพที่คำนึงถึงจริยธรรมของอาชีพ จะต้องรายงานข้อมูลข่าวสารจากทุกมุมมองที่เกี่ยวข้องในเรื่องราวนั้นๆ ถ้าเป็นมุมมองของคนคนเดียว หรือในกรณีที่มีความคิดความเชื่อขัดแย้งกัน ก็จะต้องรายงานอย่างตรงหน้าว่า เป็นเหตุผลของใคร ฝ่ายไหน โดยไม่ตัดสิน

ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ ที่พึงต้องระมัดระวัง ก็เช่น การค้นคว้าข้อมูลรายละเอียด การตรวจสอบข้อมูลก่อนรายงานข่าว การแก้ไขความผิดพลาดเมื่อรายงานข่าวผิดพลาด การเคารพความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิส่วนตัวตามกฎหมายของแหล่งข่าวที่เป็นบุคคลสาธารณะ การแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงที่จำเป็นต้องรายงานกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลสาธารณะ การประเมินผลของความเสียหายต่างๆ ที่บุคคลในข่าว จะได้รับหลังจากการนำเสนอข่าวซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเสนอเพราะไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม

รวมถึงการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากข่าวลือโดยไม่ตรวจสอบ หรือไม่ตระหนักว่าข่าวลือนั้นเป็นไปได้หรือไม่ เพียงใด ฯลฯ เป็นต้น

เวลานี้ ในวงการสื่อโลก มีการพิจารณาบทบาทของจริยธรรมสื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลก สื่อสารมวลชนหลายประการ ขยายขอบเขตครอบคลุมสื่อทุกชนิดแล้ว

ทั้งบรอดแคสต์ มัลติมีเดีย ไปจนถึง หนังสือ ละคร งานศิลปะต่างๆ งานสิ่งพิมพ์ต่างๆ อินเทอร์เน็ต และโฆษณา ประเด็นหลักๆ ที่ถกเถียงกันส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก และประชาธิปไตย

มีคำหลายคำที่ใช้กันในโลกสื่อเก่าเมื่อห้าสิบปีที่แล้ว ที่ต้องนำมาพิจารณาใหม่ เช่น คำว่า public interest ซึ่งอาจลุ่มเสี่ยงต่อการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงก็ได้ เช่นเดียวกับคำว่า free speech ไปจนถึง “การตกแต่ง” หรือ “การจัดการควบคุม” ข่าวและภาพเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในทางธุรกิจ เพื่อตอบสนองความเชื่อของตน หรือเพื่อความงามทางศิลปะ แต่เป็นการทำลายความจริง และบางครั้งสื่อก็ผลอไหล แยกไม่ออกระหว่าง จินตนาการกับความจริง

ดูเหมือนโลกจะไปเร็วกว่าสื่อไทยที่ยังคงวนเวียนแต่ประเด็น “สื่อรับอำมิสสินจ้าง” “สื่อขายตัวให้นักการเมืองโกงชาติ” อยู่นั่นเอง ราวกับว่าทั้งหมดของจริยธรรมสื่อคือเรื่อง “ไม่โลภ” “ไม่โกง” และ “ไม่คบกับคนโกง (ในทัศนะของเรา)”

คนไทยหลายคน มักทำท่าขะแยงเมื่อได้ยินคำว่า “เงิน” “ธุรกิจ” และ “ผลประโยชน์” ราวกับคำเหล่านี้เป็นตัวแทนของความโลภและความคดโกงอันแสนทราม คำถามคือ แล้วเราจะอธิบายอย่างไรในแง่ของธุรกิจและการประกอบสัมมาอาชีพะ

ทุกวันนี้รายได้หลักของสื่อมาจากโฆษณา ถ้าผลประโยชน์เป็นความเลว การที่สื่อติดต่อกับเอเยนซีโฆษณาเพื่อขายพื้นที่โฆษณา ถือเป็นความเลว หรือทรยศหักหลังวิชาชีพไหม? สื่อเป็นธุรกิจ ถ้าผู้บริหารสื่อต้องการกำไรจากธุรกิจสื่อ ถือเป็นความเลวไหม? ธุรกิจสื่อจัดกิจกรรมหารายได้เข้าองค์กร สื่อในองค์กรธุรกิจสื่ออื่นๆ รายงานข่าวกิจกรรมนั้น ถือเป็นหน้าที่ ยอแสงรัตน/ สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ

บทความนำเสนอในการสัมมนา หัวข้อ “สื่อมืออาชีพ กับ จรรยาบรรณ.. เรื่องที่สังคมอยากรู้” จัดโดยกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

วันศุกร์ที่ 19 เมษายน 2556 ณ ห้อง Ballroom B ชั้น 7 โรงแรมเดอะ เวสทิน แกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ

เป็นความเลว ทฤษฎีหักหลังวิชาชีพใหม่ ถือเป็นข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมใหม่ ควรต้องรายงานไหม?

เราจำเป็นต้องแยกความเข้าใจเรื่องธุรกิจสื่อ ออกจากหน้าที่ของสื่อ เหมือนแยกความเข้าใจเรื่องธุรกิจโรงพยาบาล ออกจากหน้าที่ของแพทย์และพยาบาล การแยกนี้ มีได้หมายความว่าคนทำหน้าที่สื่อ หรือแพทย์ พยาบาล อยู่ในฝ่ายเวรดา ทำแต่ความดีมีอุดมคติ ชาวสะอวดปราศจากมลทิน ส่วนองค์กรธุรกิจเป็นผีร้ายฝ่ายมาร

บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ของแต่ละงานคือประเด็นหลัก

นักธุรกิจทำหน้าที่นักธุรกิจ นักวิชาชีพทำหน้าที่นักวิชาชีพ

นักธุรกิจมีจริยธรรมของนักธุรกิจ นักวิชาชีพก็มีจริยธรรมของนักวิชาชีพ

ยังไม่ต้องก้าวไปถึงแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับจรรยาบรรณหรือจริยธรรมสื่อในโลกสากล แต่คนทำสื่อไทยและผู้บริโภคสื่อไทย โดยเฉพาะฝ่ายคนดีที่นิยมเรียกร่องความดีคือไม่โกงและไม่คบคนโกงจากสื่อไทย น่าจะลองทบทวนว่า เพียงหลักจรรยาบรรณดั้งเดิมที่ว่ามาข้างต้น สื่อไทยวันนี้ทำครบถ้วนหรือยัง

อันที่จริง จริยธรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของคนทำสื่อ ซึ่งคนทำสื่อและผู้บริโภคสื่อในปัจจุบันต้องทำความเข้าใจ ไม่ใช่เรื่องความเป็นคนดีซึ่งหมายถึงไม่โกงและไม่คบคนโกงแต่เป็นเรื่องของการตระหนักในคุณค่าของมนุษย์ที่มีความเท่าเทียม และเป็นเรื่องของการทำความเข้าใจสังคมกับชุดความคิดต่างๆ ในสังคม

ในโลกสื่อใหม่ ไม่เพียงแต่มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ช่วยกระจายข่าวสาร ซึ่งหมายถึงสื่อไม่ใช่ผู้ควบคุมประตูด่านข่าวสารแต่ผู้เดียว ตามตำราเก่าอีกต่อไป หากยังมีแนวคิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นและเติบโตในสังคม อีกทั้งขัดแย้งกับแนวคิดตามขนบเดิมหลายประการ

สื่อยุคใหม่ต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้เท่าทันเรื่องการจัดการควบคุมข้อมูลข่าวสาร ถ้ายังเชื่อว่า หลักใหญ่ใจความของจริยธรรมสื่อ คือการรายงานข่าวสารตามที่เกิดขึ้นจริงอย่างเที่ยงตรง

คนยุคใหม่ในโลกยุคใหม่ ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนซึ่งขยายไปถึงประชาธิปไตย ตามฐานความคิดที่ว่ามนุษย์มีเสรีภาพและมีความสามารถที่จะตัดสินใจได้เอง จริยธรรมสื่อหรือหน้าที่ของสื่อ จึงย่อมเกี่ยวข้องกับการจัดการควบคุมข้อมูลข่าวสารในประเด็นสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยด้วย

ความจริงซึ่งรู้กันโดยทั่วไปก็คือ ข้อมูลข่าวสารสามารถนำมาใช้เพื่อจัดการควบคุมสังคม และขณะเดียวกัน มันเองก็สามารถถูกจัดการควบคุม

รัฐบาลสามารถจัดการควบคุมข่าวสารแบบตรงไปตรงมา ด้วยการเซนเซอร์ แต่วิถีจัดการควบคุมนั้นมีหลายอย่าง ซึ่งบางทีผู้ที่ถูกจัดการควบคุมเอง ก็อาจไม่ทันได้คิดว่ากำลังถูกจัดการควบคุม

นิธินันท์ ยอแสงรัตน์/ สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ

บทความนำเสนอในการสัมมนา หัวข้อ “สื่อมืออาชีพ กับ จรรยาบรรณ.. เรื่องที่สังคมอยากรู้” จัดโดยกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

วันศุกร์ที่ 19 เมษายน 2556 ณ ห้อง Ballroom B ชั้น 7 โรงแรมเดอะ เวสทิน แกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ

ตัวอย่างคลาสสิกคือ มีคนในสังคมจำนวนหนึ่งต้องการประชาธิปไตย แต่คนทำสื่อไม่เชื่ออย่างที่คนกลุ่มนั้นเชื่อ หากเชื่อในสิ่งที่เคยเชื่อว่า สังคมแบบเดิมที่คุ้นชินคือประชาธิปไตยแล้วและดีแล้ว สงบงามแล้ว จึงตั้งข้อรังเกียจและต่อต้านคนในสังคมกลุ่มนั้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ปิดบังหรือบิดเบือนข่าวสารที่อาจสนับสนุนความเชื่อของคนกลุ่มนั้น หรือสร้างข่าวสารปลอมขึ้นมาเอง เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของคนกลุ่มนั้น

แม้ในกรณีนี้ จะเป็นไปได้ว่า ต่างฝ่ายที่ต่างนึกว่า ตนกำลังทำตามเจตจำนงเสรีของตน ต่างกำลังถูกจัดการควบคุมโดยผู้นำความคิดของแต่ละฝ่าย (ซึ่งเป็นเรื่องปกติ) แต่ประเด็นที่น่าคิดก็คือ ถ้าคนทำสื่อรู้เท่าทันสถานการณ์ ไม่รีบตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ ตามอารมณ์ความเชื่อของตน คนทำสื่อก็ยังคงสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ครบถ้วนจากมุมมองทั้งสองด้าน โดยไม่ต้องเพิ่มค่าตัดสินที่อคติอย่างยิ่งลงไปในข้อมูลข่าวสารนั้น แม้ว่ากองเชียร์ข้างๆ จะส่งเสียงอื้ออึงขอบริโภคอคติเพียงใดก็ตาม

คนทำสื่อในฐานะมนุษย์ สามารถเลือกข้างตามความเชื่อ แต่ความเข้าใจที่เหมือนขาดหายไปก็คือ การเลือกข้างตามความเชื่อ ไม่ใช่การทำสงครามล้างเผ่าพันธุ์กับศัตรู คนทำสื่อไม่จำเป็นต้องบิดเบือนข่าวสารใส่ร้ายศัตรู เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของศัตรู หรือไม่ต้องฆ่าศัตรูเพียงเพื่อให้ได้ชัยชนะศัตรู

เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม อาจขัดแย้งกับความเชื่อและค่านิยมตามชนบได้เสมอ ซึ่งถ้าสื่อยึดมั่นแต่ความเชื่อและชนบเดิมที่เคยคุ้นชินเท่านั้นถูกต้อง ความคิดแตกต่าง ข้อเสนอแตกต่าง พฤติกรรมแตกต่างเป็นของศัตรู มาจากศัตรู สื่อจึงต่อต้านไม่นำเสนอหรือนำเสนอในแง่ปลุกกระดมให้เกลียดชัง ก็หมายความว่า สื่อกำลังแสดงบทบาทปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร ซึ่งแม้ในปัจจุบันผู้บริโภคทั่วไปจะหาข้อมูลข่าวสารได้จากที่อื่นๆ สื่ออื่นๆ กับผู้บริโภคกลุ่มหนึ่ง ซึ่งพอใจจะปิดโอกาสของตนจากการรับรู้โลกกว้างเพราะไม่ต้องการรับรู้ความคิดที่แตกต่าง ก็อาจกำลังร่วมกันสร้างสังคมวิปลาสที่แปลกแยกจากโลกจริง เป็นสังคมภาพหลอนและหุแว่ว เห็นและได้ยินเฉพาะที่ต้องการ

ไม่มีปัญหา ถ้าเราพอใจจะอยู่แต่ในสังคมวิปลาสของเราเอง

ขอปิดท้ายเรื่องสื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณสื่อ ด้วยข้อเสนอเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อ ซึ่งเป็นที่พูดถึงกันทั่วไปในโลกสากลว่า คือบทบาทหน้าที่ ที่สื่อได้รับการคาดหวังจากผู้บริโภคสื่อโดยทั่วไป ซึ่งล้วนมีความรู้ความคิดเป็นของตนเอง

บทบาทหน้าที่ของสื่อมืออาชีพ ที่สื่อมืออาชีพพึงตระหนักคือ

1. การนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่บิดเบือนหรือจงใจปกปิดผู้บริโภคสื่อ สื่อมืออาชีพต้องสร้างความเสมอภาคให้กับโอกาสของความคิดที่แตกต่าง
2. รอบด้าน น่าเชื่อถือ มีความรู้จริงในสิ่งที่นำเสนอ และยอมรับว่าเรื่องที่สื่อนำเสนออาจมีมุมมองอื่นๆ อีกหลายด้าน เพราะสังคมมีความหลากหลายทางความคิด
3. ให้ความสำคัญกับประโยชน์สาธารณะ
4. พร้อมจะเปิดเผยความคิดเห็นและอคติของตนอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้บริโภคสื่อสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้นว่า ควรหรือไม่ควรเชื่อข้อมูลข่าวสารจากคนทำสื่อมากน้อยเพียงใด

นิธินันท์ ยอแสงรัตน์/ สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ

บทความนำเสนอในการสัมมนา หัวข้อ "สื่อมืออาชีพ กับ จรรยาบรรณ.. เรื่องที่สังคมอยากรู้" จัดโดยกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

วันศุกร์ที่ 19 เมษายน 2556 ณ ห้อง Ballroom B ชั้น 7 โรงแรมเดอะ เวสทิน แกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ

5. ยืนยันในหลักการ แต่ก็เคารพการโต้เถียง ทักท้วงจากฝ่ายที่มีความคิดแตกต่าง และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เห็นจากการทักท้วง หลังจากผ่านการไตร่ตรองแล้วอย่างรอบคอบ แต่มีใช้สมยอมโดยง่ายเพียงเพราะมีผู้ทักท้วง

ⁱ นิธินันท์ ยอแสงรัตน์ ที่ปรึกษา สำนักพิมพ์มติชน

นักข่าว นักเขียน และบรรณาธิการ มีประสบการณ์ทำงานหนังสือพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมาเกือบ 30 ปี และเป็นอาจารย์สอนคณะนิเทศศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียว

นิธินันท์เคยสอนและเป็นคณะกรรมการร่างหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น และเป็นอดีตบรรณาธิการอาวุโสฝ่ายบริหาร บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด

นิธินันท์เขียนและเป็นบรรณาธิการเล่ม พ็อคเก็ตบุ๊กหลายเล่ม อาทิ กระจกส่องสื่อ; ปมใหม่: ไหมไทย ปริศนา และตำนาน; เขียนอย่างที่คุณคิด; สามทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลง; 72 พรรษาบรมราชินีนาถ; Siam/Thai Millennia: Eventful Years in Thai History; และ Miracle Thailand.

เธอเป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

นิธินันท์ ยอแสงรัตน์/ สื่อมืออาชีพกับจรรยาบรรณ

บทความนำเสนอในการสัมมนา หัวข้อ “สื่อมืออาชีพ กับ จรรยาบรรณ.. เรื่องที่สังคมอยากรู้” จัดโดยกลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์

วันศุกร์ที่ 19 เมษายน 2556 ณ ห้อง Ballroom B ชั้น 7 โรงแรมเดอะ เวสทิน แกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ